

The background is a vibrant, abstract watercolor wash in rainbow colors. It features broad strokes of green at the top, transitioning through yellow, orange, red, and purple towards the bottom. The colors are blended and layered, creating a textured, painterly effect.

SEX

i en queer tid

– ett material från Svenska Evangeliska Alliansen

Innehåll

03 Inledning: **Kärlek, respekt och hbtq**

08 Lägesbeskrivning: **Sex utan kön**

12 Respons nr 1: **Guds goda gränsdragningar**

17 Respons nr 2: **Skillnader mellan kvinnor och män**

22 Respons nr 3: **Hur ska vi tänka kring homosexualitet?**

30 Respons nr 4: **Sexualitetens mysterium**

INLEDNING:

Kärlek, respekt och hbtq

Vår tids stora frigörelseprojekt går under beteckningen hbtq – homo, bi, trans och queer. Under den färgglada och livsbejakande regnbågsflaggan lyckas hbtq-rörelsen samla betydande delar av den svenska befolkningen. ”All kärlek är bra kärlek”, lyder parollen. Äntligen ska det bli ett slut på alla former av förtryck. I 2010-talets Sverige gillar vi olika – i alla fall på sexualitetens område.

Som kristna har vi en utmaning att navigera i detta landskap. Å ena sidan vill vi ju inte uppfattas som glädjedödare. Vem vill sitta ensam i ett hörn och tjura, när alla andra verkar ha det så trevligt? Inte heller vill vi handla kärlekslöst mot våra medmänniskor – och hbtq-folket har fått mer än sin beskärda del av denna typ av attityder.

Å andra sidan måste vi vara ärliga och säga att de värderingar som denna rörelse representerar på ett antal punkter står i konflikt med det som Bibeln har att säga om sådant som sexualitet, identitet och familjebildning. Värderingar som just nu sköljer över vårt samhälle som en flodvåg.

I det här materialet kommer jag att introducera några av dessa värderingar. Men framför allt kommer jag att presentera ett antal förslag på hur vi kan hantera – och i vissa fall utmana – det som hbtq-rörelsen står för. Förhoppningsvis utan att tumma på kallelsen att möta våra medmänniskor med kärlek och respekt, oavsett sexuell läggning.

Redan nu vill jag också säga att det här inte är ett material om vi-och-dom. Homo-, bi- och transsexuella finns även i våra egna led, och de värderingar som hbtq-rörelsen bärs upp av sätter sin prägel också på den unga generationen kristna. Syftet med detta material är alltså inte att ge argument för hur vi ska möta ”dom andra” utanför kyrkan – utan hur vi som kristna ska kunna förkroppsliga vår kallelse att leva ut både den nåd och den sanning som möter oss i Jesus Kristus.

Målgruppen för materialet är i första hand ungdomsledare och pastorer som har ett ansvar för att undervisa om dessa frågor i sin lokala församling. Tanken är att kort presentera några av de vikti-

gaste kännetecknen för vår egen tids tänkande kring sexualitet och identitet, för att därefter komma med förslag på argumentationslinjer som kan vara till hjälp i den egna undervisningen.

För ett mer övergripande studium av queertänkandet hänvisar jag till min bok *När minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv* (SEA 2015). Ännu mer utförlig litteratur finns naturligtvis på engelska, liksom från profant håll. För undervisning om en biblisk syn på sex, äktenskap och sexualitet, se min bok *Gud och sex: Äktenskap, lust och sexualitet i Bibelns ljus* (evangelie förlag 2015). Se också de artiklar i olika ämnen som finns utlagda på SEA:s resurshemsida aekenskap.info.

SVÅRA FRÅGOR I EN KONSENSUSKULTUR

I Sverige råder en utpräglad konsensuskultur. Så långt som det är möjligt vill vi hålla med varandra, och det blir lätt dålig stämning om någon uttrycker en åsikt som avviker från gruppen i övrigt. Påfallande ofta ägnar vi en stor del av vår energi åt att nå fram till slutsatsen att "vi håller nog med varandra trots allt".

Detta, i sin tur, leder i många fall till någon av följande konsekvenser:

- 1) Vi styr bort från alla frågor som riskerar att bli "jobbiga".
- 2) Vi låter personer med en avvikande åsikt, eller med en särskilt svår livssituation, sätta orimligt stark prägel på samtalet i stort.

Båda dessa diken är vanliga när det gäller frågor som har med sex och sexuell läggning att göra. Som ledare behöver vi därför anstränga oss för att inte hamna i något av dem. Några konkreta råd kan vara följande:

- Om du känner dig otrygg i din egen roll som ledare – se till att du inte behöver vara ensam när ni ska tala om dessa saker. Kanske är det här ett tillfälle då även församlingens huvudpastor/föreståndare ska vara närvarande?
- Ge utrymme för frågor, men tillåt inte någon enskild individ att "hela tiden" bryta in i undervisningen, vare sig med frågor eller invändningar.
- Om någon ställer frågor som blir för personliga/privata för att ta i helgrupp – säg inför alla att ni får samtala vidare om detta efter samlingen. Självavård ska tas mellan fyra ögon, inte inför publik.
- Bemöt alla människor med respekt, men våga också styra över samtalet till en mer principiell nivå. "Generellt har man brukat resonera så här i kyrkan." "Det här är vad jag själv uppfattar att bibeltexterna säger, men var och en får förstås ta ansvar för vad man gör av denna undervisning."
- Om du får frågor som är relevanta, men som du själv inte har något bra svar på, be att få återkomma efter att du har läst på snarare än att ge ett ogenomtänkt eller alltför kategoriskt svar. Tips på fortsatt läsning ges på flera ställen i detta material, men kolla särskilt in artiklarna [Argument i den allmänna debatten](#) och [Argument i den kristna debatten II](#) på [äktenskap.info](#).

LÄGESBESKRIVNING:

Sex utan kön

Som västerlänningar lever vi i en tid av växande främlingskap inför våra kroppar. Media och reklam är visserligen närmast fixerade vid kroppen – och särskilt då i sin smala och/eller sexuell attraktiva form. Men själva orsaken till detta verkar egentligen inte vara att vi har **uppggraderat** det fysiska – utan att vi har **nedgraderat** det.

Vi lever trots allt i ett samhälle som ...

... har förlorat kontakten med den betydligt mer fysiska tillvaro (inklusive närkontakten med djur och natur) som satte sin prägel på det gamla bondesamhället.

... har ersatt en stor del av de fysiska mötena med relationer i sociala medier.

... har ett utbrett problem med sådana fenomen som självsvält, bulimi och självskadebeteenden.

Och så har vi då detta med sex. En sak är ju att vi lever i internetporrens och webcam-sexets tidevarv, något som präglar oss oberoende av sexuell läggning. Men något av det mest påfallande i hbtq-rörelsens tänkande är också att våra kroppar

i praktiken är att betrakta som oviktiga när det gäller hur och med vem vi har sex.

Något av det värsta man kan göra i vårt samhälle är att försvara den så kallade heteronormen – alltså tanken på att de flesta människor kan och bör leva ut sin sexualitet med en person av motsatt kön. I praktiken innebär detta att biologin inte längre anses ha någon betydelse för vårt sexuella liv. Snarare tvärtom: Att hävda att konstruktionen på våra könsorgan ger oss en fingervisning om hur vi bör ha sex anses av en växande skara svenskar som diskriminerande. Och eftersom samma grupper betraktar sex närmast som en mänsklig rättighet, tenderar den som presenterar en traditionell syn på dessa frågor att uppfattas som bakåtsträvande – och i värsta fall ond.

Med detta vill jag inte säga att jag längtar tillbaka till den tid då alla andra sexuella varianter än heterosexuellt sex var tabubelagda eller osynliggjorda. Jag konstaterar bara att en följd av hbtq-rörelsens landvinningar är att all sexualitet i dag har kommit att omvärderas – inte bara den samkönade. Några exempel:

- Olikkönet ses inte längre som det naturliga. Redan i skolans sex- och samlevnadsundervisning gör man sitt bästa för att skilja mellan sex och reproduktion. Eller som RFSU

uttrycker det: man fokuserar på ”lustanatomi” hellre än på fortplantning.

- Bisexualitet ses som något helt och hållet neutralt. Därmed finns det inte heller något skäl att uppmuntra en bisexuell person att om möjligt söka kärlek hos en person av motsatt kön – snarare tvärtom.
- Transsexualism görs till en ideologisk fråga. De medicinskt transsexuella är en förhållandevis liten grupp i samhället, med en pojke på 2 400 och en flicka på 4 700. De förenas genom att den signal som under graviditeten styrde deras upplevda könsidentitet råkade bli en annan än deras biologiska kön. Men i stället för att tala om detta som den psykiatriska diagnosen det är, för man i dag fram transsexualismen som ett argument för att alla människor ska definiera sitt eget könsuttryck.

Allt detta tas sedan till ytterligare en nivå när begreppet queer lyfts in i ekvationen. Queer vrider nämligen resonemanget ett varv till, i det att man från queerteoretikernas sida väljer att förneka allt tal om normalt och onormalt när det gäller sexualitet. Som den svenska socialantropologen Fanny Ambjörnsson uttrycker det hela: ”[I] stället för att söka upprättelse och tolerans för de personer som oftast diskrimineras på grund av sin sexuella preferens eller identitet, riktar queer

strålkastarljuset mot det påstått normala. Snarare än att kämpa för att likställa homo- med hetero-sexualitet, uppmanar queer oss att tänka bortom uppdelningarna. Att helt enkelt vända upp och ner på antagandet att det finns ett normalt och ett onormalt sätt att vara en sexuell kvinna eller man.”

Särskilt aggressivt vänder sig queerideologerna mot olika former av polaritet eller ”binära motsatser” – och till dessa hör inte minst uppdelningen av mänskligheten i manligt–kvinnligt. Inom queer-tänkandet betraktas både det sociala och det biologiska könet som en konstruktion, och sexualiteten ses som något i grunden flytande. Ytterst sett är det vi själva som definierar vår sexualitet, och vi kan därför röra oss fram och tillbaka på en skala mellan hetero, homo, bi och queer. Som tidningen Expressen sammanfattar det hela: ”Du väljer själv din identitet – tjej eller kille, straight eller gay, kinky eller drag. Och du har ständig ångervecka.”

Rent konkret innebär detta att dagens ungdomar växer upp i ett samhälle som i allt högre grad ...

... ser identiteten och sexualiteten som något vi definierar på egen hand, frikopplat från vårt biologiska kön.

... förnekar alla former av könsskillnader – i första hand på det sociala planet, men i växande grad också på det biologiska och psykologiska planet.

... ser ifrågasättandet av såväl heteronormen som tvåkönsnormen som ett angeläget frihetsprojekt.

... glider allt längre bort ifrån en biblisk syn på sex såväl som på sexualitet och identitet.

Det är utifrån denna verklighetsbeskrivning som det här materialet är skrivet.

För fortsatt läsning:

Olof Edsinger, *När minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv*, SEA 2015.

Magnus Malm, *Fotspår i Glastrappan: Den svindlande klättringen i Babels torn och vägen tillbaka till jorden*, Artos 1999.

RESPONS NR I

Guds goda gränsdragningar

Ända sedan Adam och Eva vandrade runt i Edens lustgård har människan haft problem med gränser. Synden som bor inom oss alla gör att gränsen uppfattas som förtryckande, och enligt samma logik tenderar "frihet" att definieras som det totala oberoendet av allt och alla.

Med Magnus Malms ord: "En gräns är en påminnelse om människans begränsning, ytterst hennes dödlighet, och det är det sista den moderna människan vill bli påmind om. Gränsen talar om för henne att hon står inför något hon inte kan styra eller påverka, att hon är beroende av något större än sig själv – och det vill hon inte." Men, som han själv invänder: "Att vara människa är att ha

gränser, den skapades begränsning inför skaparen. Bryter vi gränserna blir vi inte mer mänskliga, vi blir omänskliga."

Queertänkandet går totalt på tvärs med denna grundläggande kristna sanning. Det söker friheten bortom de traditionella gränsdragningarna, och det vänder sig särskilt starkt mot en av skapelsens

mest självklara indelningar – den mellan män och kvinnor, manligt och kvinnligt.

Vad kan vi som kristna säga angående detta? För en lite längre utläggning hänvisar jag till det avslutande kapitlet i min bok **När minoriteten tar majoriteten som gisslan**. Men några viktiga hållpunkter kan ändå sammanfattas på följande sätt:

- Bibelns berättelse är genomsyrad av Guds goda gränsdragningar. Hela skapelseberättelsen inramas av upplysningarna om hur Gud skiljer ljuset från mörkret, vattnet från land och arbetet från vilan. Och efter syndafloden kan vi läsa om hur Gud ger oss människor följande löfte: ”Så länge jorden består skall sådd och skörd, köld och värme, sommar och vinter, dag och natt aldrig upphöra att skifta” (1 Mos 8:22).
- Uppdelningen av människor i män och kvinnor, manligt och kvinnligt, är en central del av detta mönster. Komplementariteten mellan könen är helt enkelt en grundläggande aspekt av vad det är att vara människa (se 1 Mos 1:27; 2:18, 21–24).
- Skapelsens skönhet kommer bara till sin rätt när de skapelsegivna normerna befästs – precis som en färgpalett bara ger sin färgskala rättvisa så länge som färgerna hålls åtskilda. Motsatsen till ordning är kaos, och ”Gud är

inte oordningens Gud utan fridens” (1 Kor 14:33).

Som människor definieras vi både av det vi säger ja till och det vi säger nej till. En hög integritet förutsätter att vi är medvetna både om vad vi vill och vad vi inte vill – alltså om våra gränser. Ett av skälen till den i vår tid så utbredda utbrändheten är just vår oförmåga att dra sunda gränser i våra liv – inklusive våra relationer till andra människor.

Men problemet är inte bara begränsat till frågan om utbrändhet. Inte minst på sexualitetens område finns det i dag en gränslöshet som väldigt många människor far illa av. I den senaste stora sexualundersökningen bland svenska ungdomar och unga vuxna, UngKAB09, var det hela 46 procent (1/3 av alla killar och 2/3 av alla tjejer) som någon gång hade blivit ”utsatta för sexuella handlingar mot sin vilja”. Detta kunde då handla om allt ifrån att någon hade berört ens kön eller bröst till vaginala eller anala samlag. Samma dyst-ra budskap har kommit till allmänhetens kännedom genom twitterkampanjer som #prataomdet och #mörkertalet.

Men det finns fler exempel. Ett fenomen som kompissex kan till exempel ses som ett uttryck just för gränslöshet. Man kan också ställa sig frågan vad det är som händer med våra relationer

när varje individ som vi kommer nära blir en potentiell samlagspartner – oavsett kön och oavsett om det finns någon kärlek inblandad i relationen. För, som RFSU uttrycker det: ”Det kan kännas som att kärlek och sex alltid hänger ihop, men man kan vilja ha sex utan att vara kär ... inget är mer rätt än det andra.”

Dilemmat sammanfattas väl också av hbtq-rörelsens favoritslogan: ”All kärlek är bra kärlek.” Om man med detta menar **sexuell** kärlek (vilket man

för det mesta verkar göra) blir det ju väldigt svårt att veta hur man ska dra gränsen i sitt eget liv. Särskilt i en kultur som hela tiden uppmanar oss att pröva nya relationer, nya ställningar, nya konstellationer ...

För fortsatt läsning:

Olof Edsinger, **När minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv**, SEA 2015.

Magnus Malm, **Fotspår i Glastrappan: Den svindlande klättringen i Babels torn och vägen tillbaka till jorden**, Artos 1999.

MISSBRUK AV ALKOHOL OCH DROGER

- en fråga om gränslöshet

Varför säger Bibeln att det är fel att vara berusad eller hög på droger? Svaret har med stor sannolikhet att göra med våra gränser. När Gud skapade oss människor gav han oss ett antal sinnen som vi var tänkta att registrera vår omvärld med – syn, hörsel, smak, lukt, känsel med flera. Men det som händer när vi påverkas av alkohol eller droger är att vi sätter Guds egen skapelseordning ur spel: vi öppnar fönstret mot en typ av erfarenheter som vi från början inte var designade för. Allra mest uppenbart blir detta när vi hallucinerar, för då upplever vi saker som ligger helt utanför våra gudagivna sinnen. Därför är det inte heller någon slump att schamaner och häxdoktorer i många kulturer använder droger när de söker kontakt med den andliga världen.

Men poängen här och nu är alltså att drogerna fungerar som en väg att ta sig utanför de sinnen som vi från början var skapade med. Därmed är de också ett exempel på en gränslöshet som både Gamla och Nya testamentet tar avstånd ifrån (se Ords 20:1; 23:29-35; Ef 5:17). Genom att berusa oss hamnar vi utanför det beskydd som våra skapelsegivna gränser är tänkta att ge oss.

Samma effekt har det när vi går utanför våra sexuella gränser.

RESPONS NR III

Skillnader mellan kvinnor och män

En av vår tids mest ifrågasatta sanningar är den om skillnaden mellan kvinnor och män, manligt och kvinnligt. Det var 60- och 70-talets feministrörelse som lanserade tanken på det sociala könet (genus) som något konstruerat, och i dag är det många också i den kristna gemenskapen som skriver under på detta. De flesta könsroller är trots allt inte en gång för alla givna.

Men med queerrörelsens intåg har alltså detta tänkande tagits betydligt längre. Inom queer betraktar man ju också det biologiska könet som konstruerat. Man talar om rätten att definiera sig själv bortanför det biologiska könet, och bortanför den så kallade tvåkönsnormen. Vare sig det biologiska eller det sociala könet anses på så sätt ha något väsentligt att säga om oss som individer.

I stora och komplexa frågor som den här kan det förstås inte råda någon konsensus bland oss kristna, inte ens i den evangelikala världen. Vad som däremot är tydligt är att Bibeln ger en bild av dessa saker som dramatiskt avviker från queerrörelsens. Skapelseberättelsens beskrivning av hur Gud skapar människan till man och kvinna har vi redan varit inne på. Värt att påpeka i sam-

manhanget är också att det är **tillsammans** som mannen och kvinnan beskrivs som Guds avbilder. Varje människa har förstås sitt eget unika värde, men komplementariteten mellan manligt och kvinnligt är en central del av vad det är att vara människa; ytterst sett säger den oss faktiskt också något om Guds väsen.

När vi kommer till Nya testamentet ser vi därför att den här indelningen av mänskligheten befästs, bland annat i de så kallade hustavlorna. Flera gånger kan vi där läsa hur apostlarna riktar sig till männen och kvinnorna som olika kategorier – som grupper i sin egen rätt. Båda parterna i äktenskapet får följaktligen likartade – men ändå inte identiska – uppmaningar att älska, hedra och underordna sig varandra (se Ef 5:21–33; Kol 3:17–19 m fl).

Komplementariteten mellan mannen och kvinnan kommer även till uttryck i Paulus ord om den sexuella föreningen och om den radikala jämlikhet som är tänkt att råda inom ett kristet äktenskap: ”Mannen skall ge hustrun vad han är skyldig henne och på samma sätt hustrun sin man. Hustrun bestämmer inte själv över sin kropp, det gör mannen. Likaså bestämmer inte mannen över sin kropp, det gör hustrun” (1 Kor 7:3–4).

I det offentliga samtalet kring dessa och angränsande frågor är det tre saker som brukar väcka

människors oro, och som vi som kristna därför behöver ge en tydlig respons på.

Den första oron handlar om att talet om komplementariteten mellan manligt och kvinnligt riskerar att cementera förtryckande könsroller. Att man helt enkelt ska tvinga män och kvinnor att gå in i en mall som de inte känner sig bekväma med, men som de inte kan ta sig ur just med hänvisning till sitt biologiska kön. Här tror jag att det är viktigt att säga att Bibeln innehåller väldigt få instruktioner som explicit handlar om mäns och kvinnors olika roller. Det mest konkreta exemplet skulle väl i så fall vara att mannen inom ramen för ett äktenskap går att beskriva som ”kvinnans huvud” (se 1 Kor 11:3; Ef 5:23). Ett annat kan vara frågan om huruvida kvinnor bör vara präster/pastorer eller äldste i en lokal församling (jfr 1 Tim 2:12–14). Hur dessa bibeltexter ska tolkas är dock en allt annat än självklar fråga, och även med en traditionell tolkning har de i praktiken väldigt lite att säga om hur mäns och kvinnors respektive könsroller ska yttra sig i vardagen.

Den andra oron handlar om att olikhet skulle stå i något slags motsats till jämlikhet. Här är det särskilt de så kallade likhetsfeministerna som står för kritiken, eftersom de anser att ett framhävande av (påstådda) skillnader mellan kvinnor och män leder till en negativ särbehandling av kvinnor.

Men även om det finns exempel då detta har varit fallet, finns det ju inte något tvingande samband mellan komplementaritetstänkande och negativ särbehandling. Bibeln kan snarast sägas **hylla** den mångfald som vi möter i Guds skapelse – inklusive skillnaderna mellan kvinnor och män. Samtidigt betonar den att alla människor delar samma villkor både som Guds avbilder och som syndare i behov av frälsning.

Den tredje oron handlar om att betoningen av komplementariteten mellan man och kvinna ska komma att leda till ett negativt omdöme om exempelvis samkönat sex och gruppsex. Och i detta avseende har ju queer-teoretikerna uppfattat den bibliska visionen rätt. Både Gamla och Nya testamentet framhäver nämligen relationen mellan en man och en kvinna som något unikt, och det är detta som är argumentet mot sexuellt samliv utanför det monogama heterosexuella äktenskapet. På

denna punkt står alltså Bibelns budskap i opposition till vår egen tid och kultur.

Slutligen behöver sägas att frågan om skillnaderna mellan män och kvinnor handlar om betydligt mer än bara utformningen av våra respektive könsorgan. De könskromosomer (XX respektive XY) som utgör det 23:e paret i DNA-kedjan går igen i precis alla celler i den mänskliga kroppen, och påverkar därmed också sådant som ansiktsdrag, kroppsform, röst, hårväxt och till och med blodets sammansättning. Även det manliga respektive kvinnliga könshormonet (testosteron respektive östrogen) spelar en betydande roll för de särdrag som skiljer män och kvinnor åt. Bland annat ligger de bakom det faktum att nätet som förbinder våra nervceller i hjärnan ser olika ut, inte bara hos män och kvinnor utan också hos han- och hondjur hos de flesta däggdjur.

För fortsatt läsning:

Larry Crabb, **Han & hon: Att se och bejaka (o)likheten**, HFs förlag 1992.

Olof Edsinger, **När minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv**, SEA 2015.

Magnus Malm, **Fotspår i Glastrappan: Den svindlande klättringen i Babels torn och vägen tillbaka till jorden**, Artos 1999.

Syster Sofie O.P., **Till man och kvinna skapade Han dem: En introduktion till Kroppens teologi**, Artos 2011.

Se även den norska TV-serien **Hjernevask** av Harald Eia och Ole Martin Ihle, som i sju halvtimmesavsnitt undersöker argumenten för arv respektive miljö i frågor som jämlikhet, uppfostran, homosexualitet och våld. Den slutsats programmen drar är att en stor del av våra nordiska genusvetare har extremt svagt stöd för sina åsikter; i många fall har de inte ens försökt förankra dem på vetenskaplig väg. Serien finns tillgänglig på YouTube.

SKILLNADER MELLAN KVINNOR OCH MÄN

Det finns självklart undantag, men i de flesta fall kan man identifiera följande skillnader mellan vuxna kvinnor och män:

Könskromosom: XX

Dominerande könshormon: östrogen

Kvinnliga könsorgan

Uppsvällda bröst

Ingen eller liten skäggväxt

Ljus röst

Mindre muskelmassa

Bredare bäckenben

Mer utvecklad hjärnbrygga

Producerar mer serotonin (hämmar motorik, aggressivitet och könsdrift)

Mer känslig för fysisk beröring
(de minst känsliga kvinnorna är ändå mer känsliga än de flesta män)

Tänder i lägre grad sexuellt genom synintryck

Fruktsam i cykler (menstruation)

Könskromosom: XY

Dominerande könshormon: testosteron

Manliga könsorgan

Platta bröst

Skäggväxt

Basröst

Större muskelmassa

Smalare bäckenben

Mindre utvecklad hjärnbrygga

Producerar mer dopamin (stimulerar motorik, aggressivitet och könsdrift)

Mindre känslig för fysisk beröring
(bl a för att testosteronet motverkar effekten av hormonet oxytocin)

Tänder i högre grad sexuellt genom synintryck

Ständigt fruktsam

KAN MAN BYTA KÖN?

På senare tid har det blivit allt populärare att tala om "könsbyte" som en möjlighet för individer som upplever sig ha en annan könsidentitet än sitt biologiska kön. Från hbtq-rörelsens sida förs detta fram som en viktig jämställdhetsfråga, och i skrivandes stund ligger en utredning på regeringens bord som föreslår att det juridiska könet ska kunna ändras redan vid tolv års ålder och att en medicinsk könskorrigering ska kunna genomföras från 15 års ålder.

Några fakta som sällan hörs i debatten och som kan vara bra att känna till är dock följande:

- Det är medicinskt omöjligt att "byta kön", eftersom den genetiska koden med XX- eller XY-kromosomer finns nedlagd i individen som helhet.
- Alla människor föds med ett biologiskt kön, även om det finns en liten grupp vars könsorgan är tillbakabildade, deformerade eller på annat sätt felaktiga.
- Den psykiatriska diagnosen transsexualism handlar om individer som under fosterstadiet har drabbats av en genetisk eller hormonell störning, som innebär att de i hjärnan upplever sig tillhöra ett annat än sitt biologiska kön. Denna störning drabbar i snitt en pojke på 2 400 och en flicka på 4 700. (Källa: Patientföreningen Benjamin.)
- Av ungdomar som känner sig osäkra på sin könsidentitet är det så många som 98 % av pojkarna och 88 % av flickorna som efter puberteten landar i sitt biologiska kön. (Källa: DSM-V.)
- Av de individer som trots allt ansöker om könskorrigering är det endast 20-30 % som fullföljer behandlingen och låter operera sig.
- Bland de individer som genomgår en könskorrigering operation, och då även tar de hormontabletter som krävs för att fullfölja "könsbytet", är självmordsstatistiken 20 gånger högre än bland svenskar i allmänhet. Långt ifrån hela problematiken kring dessa personer får alltså sin lösning genom ingreppet.

RESPONS NR

Hur ska vi tänka kring homosexualitet?

Frågan ligger egentligen utanför det här materialets fokus, men eftersom den med all säkerhet kommer att dyka upp kan det vara bra att säga några ord om den också här och nu: Hur ska vi tänka kring homosexualitet?

Eller kanske snarare, med tanke på vår tids debattklimat:

- Hatar ni homosexuella?
- Hur kan ni döma en annan människa till ett liv utan sex?
- Är inte all kärlek bra kärlek?

- Varför ska jag tro på en Gud som gör skillnad på människor?

Det finns självklart inte möjlighet att här och nu ge dessa frågor det bemötande som de förtjänar. För detta får jag hänvisa dels till mina boktips, dels till materialet på SEA:s resurshemsida äkten-

skap.info. Men om jag ändå får dela några tankar skulle de kunna se ut så här:

Svenskar i allmänhet och ungdomar i synnerhet utsätts i dag för en massiv påverkan, inte bara att **tolerera** utan också att **bejaka** och **experimentera med** samkönat sex – oavsett om de själva betraktar sig som homosexuella eller inte. En viktig orsak till detta är det queertänkande som vi tidigare har varit inne på, och som betraktar sexualiteten som något flytande.

Det är omöjligt för de flesta svenskar att i dessa frågor skilja mellan sak och person. Sexualiteten har i vår kultur kommit att betraktas som grunden för människans identitet, vilket har banat väg för den ”allt eller inget-attityd” som präglar dagens samtalsklimat. Det framstår helt enkelt som omöjligt att älska och bry sig om en annan människa utan att samtidigt bejaka hennes sätt att leva ut sin sexualitet.

Och trots detta: Alla som vill hålla fast vid Guds ord behöver hålla fast vid att det finns en skapelseordning som uttrycker Guds tanke för hur vi som människor ska leva ut vår sexualitet. Denna kommer till uttryck i det heterosexuella monogama äktenskapet och kan definieras utifrån åtminstone sju olika aspekter:

- 1) Mellan en **man** och en **kvinna**. Nyckelord: komplementaritet.
- 2) Mellan **en** man och **en** kvinna. Nyckelord: exklusivitet.
- 3) Ett livslångt **förbund**. Nyckelord: överlåtelse.
- 4) Ett **livslångt** förbund. Nyckelord: trohet.
- 5) Med syfte att sätta barn till världen. Nyckelord: fruktsamhet.
- 6) Med syfte att ge barnen en god uppföstran. Nyckelord: kärlek, trohet och komplementaritet.
- 7) Med syfte att ge barnen en känslomässig, fysisk, social och ekonomisk trygghet. Nyckelord: kärlek, trohet, komplementaritet och kontakt med sitt biologiska arv.

Det är till följd av denna syn på äktenskapet som Bibeln avvisar samkönat sex. Bibeln är alltså inte i första hand ”mot homosexualitet” utan ”för Guds skapelseordning”. Därmed är också sagt att Bibeln inte särbehandlar människor med en dragning till sitt eget kön. Uppmaningen att leva i sexuell avhållsamhet/ celibat gäller ju inte bara dem som identifierar sig som homosexuella, utan också många andra livssituationer såsom:

- 1) de som är singlar och känner sig nöjda med detta,
- 2) de som skulle vilja gifta sig men som inte har hittat "den rätte",
- 3) de som har en pojk- eller flickvän men som ännu inte är gifta,
- 4) de som är gifta men har en partner som på grund av sjukdom eller graviditet inte är sexuellt tillgänglig,
- 5) de som är änkor eller änkemän,
- 6) de som är franskilda.

En annan viktig sanning utifrån Guds ord är att vi alla i någon mån kan sägas ha en trasig sexualitet. Även den som är heterosexuell är påverkad av synden, och ingen människa kan ses som helt och hållet "hel" vare sig i sin sexualitet eller sin identitet. Ingen av oss har därför rätt att döma någon annan för hans eller hennes läggning. Men mitt i detta pekar alltså Bibeln på äktenskapet mellan en man och en kvinna som Guds tanke för vårt sexuella samliv.

Hur kan vi då uttrycka detta så att människor inte upplever sig dömda? Dels tror jag att vi behöver peka på den bibliska helhetsvisionen när det gäller sex. Att helt enkelt sätta in både samlaget och äktenskapet i sitt större sammanhang, så att vi

visar att det inte är homofobi som är vår drivkraft för att hålla fast vid Guds skapelseordning. (Och om det faktiskt **är** homofobi behöver vi omvända oss från detta.)

Vidare behöver vi peka på att sexualiteten utgör en kraft i våra liv som vi **alla** i någon mån behöver kämpa med. Bara för att jag är heterosexuell – och kanske till och med gift med någon av motsatt kön – gör det inte att det saknas utmaningar på detta område i mitt liv. Men den sexuella kampen ser förstås olika ut för olika människor. Idealiskt sett är det ju också här vi kan förvänta oss ett stöd från våra kristna församlingar, som är tänkta att vara platser där vi får mötas just i vår kamp och vånda.

Viktigt att framhålla är också att sex ur ett bibliskt perspektiv inte är en så stor fråga som det är i Sverige i dag. I Bibeln finns det till exempel inte någon sex-press (jfr 1 Thess 4:1–8), och vi kan leva ett fullvärdigt liv som människor även när vi inte är sexuellt aktiva.

Och inte minst viktigt: det är inte vår sexuella läggning som ska definiera vår identitet. Kanske är det just detta som är hbtq-rörelsens mest grundläggande misstag: att man gör sexualiteten

till en så central del av sitt livsprojekt att man till slut låter hela sin identitet kretsa kring denna. I och med detta kan man säga att man riskerar att bli slav under sin egen sexualitet. För, som Paulus uttrycker det hela: "Allt är tillåtet för mig, men jag skall inte låta något ta makten över mig. ... Fly bort från otukten! All annan synd som en män-

niska begår är utanför kroppen, men den otuktige syndar mot sin egen kropp. Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel åt den helige Ande, som bor i er och som ni har fått av Gud, och att ni inte tillhör er själva? Ni har blivit köpta och priset är betalt. Så förhärliga då Gud i er kropp!" (1 Kor 6:12, 18–20).

För fortsatt läsning:

SEA:s resursbank aekenskap.info.

[Den hemlösa sexualiteten: Om homosexualitet och kristen tro](#), Libris 2001.

Kevin DeYoung, [What Does the Bible Really Teach about Homosexuality?](#), Crossway 2015.

Olof Edsinger, [Gud och sex: Äktenskap, lust och sexualitet i Bibelns ljus](#), evangelie förlag 2015.

Syster Sofie O.P., [Till man och kvinna skapade Han dem: En introduktion till Kroppens teologi](#), Artos 2011.

Jenell Williams Paris, [The End of Sexual Identity: Why Sex Is Too Important to Define Who We Are](#), InterVarsity Press 2011.

HOMOSEXUALITETENS URSPRUNG

Frågan om homosexualitetens ursprung har visat sig vara minst sagt komplicerad att svara på. Judith och Jack Balswick, som är lärare i psykologi respektive sociologi vid Fuller Theological Seminary i USA, skriver: "Om vi betraktar forskningens samlade resultat fram till i dag måste vi säga att ingen enskild teori eller förklaringsmodell kan ge en tillfredsställande redogörelse för homosexualitetens uppkomst hos en individ. En undersökning av 508 psykiaters uppfattning om homosexualitetens orsaker gav inte heller något entydigt svar. Tolv olika orsaksteorier utvärderades, och de fem som rankades som mest betydelsefulla är biologiska snarare än psykologiska. Den orsak som ansågs vara mest betydelsefull var det genetiska arvet, följt av hormonutvecklingen i fosterstadiet. Den viktigaste psykologiska orsaken var en dominant mor, följt av en svag far." Därefter tillägger de: "Det förefaller vara svårt för många att komma förbi de enkelspåriga förklaringarna av homosexualitet. Vi rekommenderar dock att man förhåller sig avvaktande till alla som säger sig sitta inne med en enda allomfattande förklaring av homosexualitet."

En av de största vetenskapliga studierna på detta område genomfördes av en svensk forskargrupp vid Karolinska Institutet under Niklas Långströms ledning. Genom att undersöka alla svenska tvillingpar mellan 20 och 47 år (totalt 7 652 individer) och genom att fokusera på personer som var involverade i samkönat sex (inte bara de som definierade sig själva som homo- eller bisexuella) kom man fram till följande:

- Skillnaden i sexuellt beteende mellan manliga en- och tvåäggstvillingar kunde till 34–39% förklaras genetiskt, till 0 % av den gemensamma miljön (uppföstran, kultur etc) och till 61–66 % av den individ-specifika miljön (biologiska faktorer som livmodermiljön, födelsekomplikationer, infektioner, missbruk etc och sociala faktorer som särbehandling i uppföstran, gruppsyck etc).
- Skillnaden i sexuellt beteende mellan kvinnliga en- och tvåäggstvillingar kunde till 18–19 % förklaras genetiskt, till 16–17 % av den gemensamma miljön och till 64–66 % av den individ-specifika miljön.

Homosexualitet tycks alltså inte primärt kunna förklaras som något medfött/genetiskt. Däremot finns det i vissa fall genetiska kopplingar som – sannolikt givet en viss typ av miljöpåverkan – kan bidra till en homosexuell läggning.

BIBELTEXTER OM SAMKÖNAT SEX

De viktigaste bibeltexterna om Guds tanke med sexualiteten är utan tvekan 1 Mos 1:27–28 och 2:18–25. Det är dessa texter som både Jesus och apostlarna hänvisar till när de ska undervisa om dessa saker, se Matt 19:3–12 och 1 Kor 6:12–20.

Både Gamla och Nya testamentet talar också specifikt om samkönat sex, och då alltid i negativa ordalag. Den viktigaste texten i sammanhanget är Rom 1:18–32, men ett mer ingående bibelstudium kan omfatta 3 Mos 18:22; 20:13; 1 Kor 6:9–11 och 1 Tim 1:8–11.

TOLERANS BÄTTRE ÄN LIKRIKTNING

En viktig strävan i vår tids diskussion gällande kön och sexualitet handlar om att ifrågasätta allt tal om "normalt" och "onormalt". Som vi tidigare läste i texten av Fanny Ambjörnsson: "Snarare än att kämpa för att likställa homo- med heterosexualitet, uppmanar queer oss att tänka bortom uppdelningarna. Att helt enkelt vända upp och ner på antagandet att det finns ett normalt och ett onormalt sätt att vara en sexuell kvinna eller man."

I klartext innebär detta att vårt biologiska kön anses vara mer eller mindre oväsentligt när vi ska besvara frågan vem vi bör ha sex med. Alla varianter på hbtq-skalan är lika naturliga, och måste därför också behandlas som sådana. Med Diskrimineringsombudsmannens ord (och då riktat till våra svenska förskolor): "Förskolan kan främja barns lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning genom att se till att frågor som rör homo-, bi- och heterosexualitet på ett likvärdigt sätt blir behandlade och integrerade i verksamheten. ... Personalen bör se över om verksamheten präglas av heteronormen, det vill säga att utgångspunkten är att människor är heterosexuella. En främjande insats är till exempel att inte spekulera i om Kajsa och Mustafa, tre år, fattat tycke för varandra och är ett blivande par."

Kopplat till detta har man från queerrörelsens sida blivit allt mer kritisk till det traditionellt så betydelsefulla ordet tolerans. Tolerans betyder ju att vi tolererar en viss typ av människor eller beteenden, men att vi fortfarande i något avseende betraktar dem som avvikande. Det nya i vårt samhälle är alltså att vi inte ens får betrakta en sexuell läggning som avvikande. Vi måste tycka och säga att alla sexuella varianter är likvärdiga, vilket i grunden innebär en likriktning av sällan skadat slag. En förutsättning för detta tänkande är också att de skapelseordningar som pekar på det monogama heterosexuella äktenskapets särställning – till exempel skillnaden mellan de båda könen och det faktum att barn bara kan komma till i en förening av en man och en kvinna – är satta ur spel. Något som vi som kristna inte kan gå med på utan att offra både vår intellektuella hederlighet och vår bibeltro.

RESPONS NR IV

Sexualitetens mysterium

Samhällets sätt att tänka kring och tala om sex är motsägelsefullt. Å ena sidan framställs det som om det skulle vara livets mening – att det enda liv som är värt att leva är ett sexuellt aktivt liv. Å andra sidan devalveras det ofta till något väldigt banalt, som ett sätt att få en stunds förströelse och bryta av mot den allmänna tristessen.

När sexpartnerna byts ut på löpande band signaleras dessutom att sex har blivit något ytligt – möjligen spännande och möjligen skönt, men i grunden helt och hållet avmystifierat.

Som kristna behöver vi peka på sexualiteten i allmänhet och den sexuella föreningen i synnerhet som något oändligt mycket mer än så. Som utgångspunkt kan vi konstatera att ett samlag innebär en förening mellan mannen och kvinnan

på så många som fyra olika plan:

- 1) Det kroppsliga planet, genom att vi förenas fysiskt.
- 2) Det själsliga planet, genom att vi förenas och kommer varandra nära också psykiskt/mentalt.
- 3) Det existentiella planet, genom att förmågan att få barn har en direkt koppling till frågor som "vad är meningen med våra liv?", "hur

kan jag själv vara med och föra livet vidare?” och liknande. Till detta kan läggas att det bibliska uttrycket att vi i samlaget blir ”ett kött” signalerar att vi förenas inte bara med våra kroppar och våra själar, utan också andligt.

- 4) Det relationella planet, genom att den person jag ligger med – och ännu mer den som jag även i övrigt går in i en fördjupad relation till – är en del av ett socialt system med släktingar och vänner, som vår sexuella gemenskap gör också mig till en del av.

Som synes är det flera av dessa dimensioner som förnekas när vi lever efter ”one night stand”-principen. Men att tro att sex bara kan handla om en stunds tillfällig njutning är att bedra sig själv. Även en tillfällig sexuell relation berör nämligen alla dessa dimensioner – och åtminstone 1–3 i listan ovan. Fråga den person som har blivit sexuellt utnyttjad, så inser du snabbt att även en tillfällig kontakt kan sätta djupa spår!

Ur bibliskt perspektiv är det också av betydelse att sexualiteten berör våra kroppar. Aposteln Paulus gör klart att ett av huvudargumenten för att vi ska leva sexuellt rent är just sexualitetens kroppslighet:

”[K]roppen är inte till för otukt utan för Herren, och Herren för kroppen. ... Vet ni inte att

era kroppar är Kristi lemmar? Skall jag ta Kristi lemmar och göra dem till en skökas lemmar? Nej, naturligtvis inte! Eller vet ni inte att den som förenas sig med en sköka är en kropp med henne? Det heter: De två skall bli ett kött. Men den som är förenad med Herren är en ande med honom. Fly bort från otukten! All annan synd som en människa begår är utanför kroppen, men den otuktige syndar mot sin egen kropp. Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel åt den helige Ande, som bor i er och som ni har fått av Gud, och att ni inte tillhör er själva? Ni har blivit köpta och priset är betalt. Så förhåll er då Gud i er kropp!” (1 Kor 6:13, 15–20).

I motsats till vad som ibland hävdas är våra kroppar en central del av vår personlighet. I tidigare avsnitt har vi sett att vårt biologiska kön definieras redan i vår arvs massa, och att detta sedan yttrar sig i alltifrån våra könsorgan till våra hjärnor, vår hormonproduktion och våra sinnesfunktioner. I tillägg till detta är det få saker som talar så starkt i kommunikationen med andra människor som vårt kroppsspråk. Vissa undersökningar säger att så mycket som 90 procent av kommunikationen handlar om andra saker än våra ord – såsom ansiktsuttryck, gester, tonfall och betoningar. Och den sexuella gemenskapen, skulle man kunna säga, är det starkaste kroppsspråket av dem alla.

Genom att ligga med en annan människa säger jag till honom eller henne: Jag tillhör dig, jag vill leva med dig, jag är beredd att också få barn tillsammans med dig. Om vi har sex med en annan människa utan att samtidigt vilja kommunicera detta, har vi med andra ord placerat oss utanför det som är Guds ursprungliga tanke med samlaget.

Slutligen kan vi därför också konstatera att sex är något andligt. Inte så att det för oss närmare Gud,

men så att det för oss i kontakt med sådana skikt i våra liv och våra relationer som vi i övrigt inte självklart har kontakt med. Bibeln går därför så långt som till att likna föreningen mellan en man och en kvinna i äktenskapet vid föreningen mellan Gud och hans folk inom hans nådesförbund. Eller med Paulus ord i Efesierbrevet: ”Detta rymmer en stor hemlighet, här låter jag det syfta på Kristus och kyrkan” (Ef 5:32).

För fortsatt läsning:

Olof Edsinger, *Gud och sex: Äktenskap, lust och sexualitet i Bibelns ljus*, evangelie förlag 2015.
Syster Sofie O.P., *Till man och kvinna skapade Han dem: En introduktion till Kroppens teologi*, Artos 2011.
Öm och tålig: 36 röster om kärlek, sex och samlevnad, Trots Allt 1995.

ÖVNING: MIN SEXDEBUT

En reflektionsövning kring sex som kan användas även i en ganska blandad grupp – förslagsvis från 12 år och uppåt. Uppmana ungdomarna att sätta sig med varsitt papper och skriva ned svaret på följande frågor:

- 1) Hur och med vem vill jag göra min sexdebut?
Alternativt: Hur vill jag att det ska gå till nästa gång jag har sex?
- 2) Vilka sexuella gränser vill jag hålla fast vid fram till dess?
- 3) Vilka bilder av sex vill jag låta mig präglas av via internet, TV och film?
- 4) Vad kan jag göra för att öka chanserna för att det ska bli som jag har tänkt?

Lapparna ska självklart inte samlas in. Det är också viktigt att det finns möjlighet att fylla i dem utan att någon annan ser vad man skriver. Notera att den här övningen inte lämpar sig för högt upp i åldrarna. Både för killar och tjejer ligger snittåldern för sexuell debut* i Sverige på 16 år, och enligt flera undersökningar har var femte niondeklassare haft sex.

* Sexuell debut behöver inte alltid handla om samlag. Vissa av de svarande räknar även in så kallat smek- eller gnidsex.

Svenska Evangeliska Alliansen är en allians av enskilda, församlingar, samfund och organisationer som tror på, ber om och arbetar för ett förvandlat Sverige. Vi representerar över 100 000 evangelikala kristna.

Svenska Evangeliska Alliansens vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

Svenska Evangeliska Alliansen arbetar genom nätverk, seminarier, artiklar, arbetsgrupper, utbildning, lobbyverksamhet och offentlig debatt i media.

OLOF EDSINGER

Olof Edsinger är teolog, bibellärare och samhällsdebattör. Han har läst teologi på Johan-nelunds teologiska högskola och var under nio år generalsekreterare för Salt – barn och unga i EFS. Sedan några år tillbaka är han en av förgrundsgestalterna i Nätverket för samlevnad och sexualitet (NfS).

Olof har skrivit ett dussintal böcker om Bibeln och det kristna livet, däribland *Ett liv i den Heliges närhet* (Livets Ord 2015), *Gud och sex: Äktenskap, lust och sexualitet i Bibelns ljus* (evangelie förlag 2015) och *När minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv* (SEA 2015).

Vår tids stora frigörelseprojekt går under beteckningen hbtq – homo, bi, trans och queer. Under den färgglada och livsbejakande regnbågsflaggan lyckas hbtq-rörelsen samla betydande delar av den svenska befolkningen. "All kärlek är bra kärlek", lyder parollen.

Men för många kristna stockar sig glädjen i halsen. Bakom euforin döljer sig nämligen ett tänkande som på väsentliga punkter skiljer sig från vad Bibeln har att säga om sexualitet, identitet och familjebildning.

I *Sex i en queer tid* har vi försökt samla argument och perspektiv som kan vara till hjälp för den som – mitt i detta samhällsklimat – vill förmedla en klassisk kristen syn på dessa saker. Vår önskan är att göra detta utan att tumma på kallelsen att möta våra medmänniskor med kärlek och respekt, oavsett sexuell läggning